

Onderwerp: Scenario's toekomstige afvalinzameling

Ons kenmerk: 2023-007362

Nummer:

Elst, 21 februari 2023

AAN DE RAAD

1. Voorstel

1. Als minimaal ambitieniveau te voldoen aan de landelijke doelstelling van het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) voor de verdere uitwerking van het grondstoffenbeleidsplan.

2. Inleiding

Het grondstoffenbeleidsplan omvat de bestuurlijke visie op het huishoudelijk afval- en grondstoffenbeheer, de ambitie en doelstellingen en de kaders (uitgangspunten) voor gewenste en mogelijke maatregelen waarmee deze bewerkstelligd kunnen worden. Het grondstoffenbeleidsplan is strategisch en kader stellend van aard.

Het programma VANG heeft als doel om in lijn met de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, de kwaliteit van de ingezamelde huishoudelijke afvalstromen te verhogen en daarmee de recycling te verbeteren. De ambitie is de hoeveelheid restafval per persoon terug te brengen naar 100 kilo per jaar. Dit is de hoeveelheid fijn en grof afval bi elkaar opgeteld. In Overbetuwe zitten we nu op 118 kilo.

Conform de afspraken rondom Samen aan Zet leggen we op dit moment al scenario's voor waar u als gemeenteraad zich over kan uitspreken. Vervolgens gaan wij aan de slag met de nadere uitwerking waarna definitieve besluitvorming zal worden voorgelegd.

Om te kunnen voldoen aan de landelijke doelstellingen moeten we als gemeente Overbetuwe stappen zetten naar de toekomst van afval naar grondstoffen. Hiervoor willen wij graag drie scenario's aan u voorleggen; een laag, een middelmatig en een hoog ambitieniveau. Deze ambitieniveaus komen terug in het onderzoek scenario's afvalinzameling (zie bijlage), te weten: keuzevrijheid blijft (laag), de vervuiler betaalt, terug naar een eenvoudiger systeem (middel) en omgekeerd inzamelen (hoog). Bij het eerste scenario (keuzevrijheid blijft) wordt de landelijke doelstelling niet behaald. De kosten van de ambities zijn door vertaald naar de scenario's, echter het is een ruwe inschatting en het circulair ambachtscentrum vraagt om een nader onderzoek.

3. Keuzes strategische ambities

Bij de uitwerking van het grondstoffenbeleidsplan en verdere implementatie hebben we kaders en strategische uitgangspunten nodig:

1. In 2016 heeft de raad het uitvoeringsplan Afval 2017 vastgesteld met maatregelen om te komen tot de landelijke doelstelling van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner. Het resultaat van deze maatregelen is dat de hoeveelheid restafval is gedaald van 191

naar 118 kilogram. Een volgende stap is nodig om de doelstelling van maximaal 100 kilogram restafval per inwoner te realiseren. Hierbij zullen een drempel moeten opwerpen voor het aanbod van het restafval. Van het verlagen van de frequenties van de huis-aan-huis inzameling van restafval tot het wegbrengen van het restafval naar een ondergrondse verzamelcontainer. Voor de inwoners in het buitengebied zal er een maatwerk oplossing moeten komen als we overstappen op ondergrondsinzamelen. Dit vanwege de lange afstanden die de bewoners moeten afleggen met het afval.

2. Wie ver wil komen moet dichtbij beginnen. Onze inwoners en hun bereidheid om minder restafval te produceren en grondstoffen juist meer en beter te scheiden zijn daarbij cruciaal. Het beleid van de gemeente Overbetuwe stimuleert en faciliteert deze bereidheid. Zo faciliteren wij als gemeente Overbetuwe de inwoners onder andere ook door de uitgifte van wasbare luiers. Des te meer faciliteiten we als gemeente Overbetuwe beschikbaar stellen des te hoger de kosten voor alle inwoners. Wanneer je het principe hanteert van de vervuiler betaalt zou er ook gekozen kunnen worden voor een facilitering die betaald wordt door diegene die er gebruik van maakt.
3. In het beleid moet de waarde van grondstoffen worden benadrukt. Het beleid is erop gericht dat het ontstaan en aanbieden van ongesorteerd restafval zoveel mogelijk wordt voorkomen en het meer en beter scheiden van recyclebare grondstoffen wordt gestimuleerd. We zetten als gemeente Overbetuwe op een maximale reductie van restafval. In het principe de vervuiler betaalt, zullen de inwoners die de grondstoffen aan de bron goed scheiden hierbij een financieel voordeel hebben ten opzichte van inwoners die dit niet doen.
4. Het serviceniveau is heel belangrijk. De inwoners van Overbetuwe worden ondersteund met voorzieningen, maatregelen en een serviceniveau waarover zij tevreden zijn. De daarvoor benodigde investeringen mogen leiden tot een structurele stijging van de (door de gemeente zelf te beïnvloeden componenten van de) afvalstoffenheffing. Echter Het verlagen van de service voor het aanbieden van fijn restafval is alleen zinvol als inwoners ook voldoende mogelijkheden hebben om GFT-afval, papier, PMD, glas, textiel, KCA en de verschillende grof afvalsoorten gescheiden te houden. Dit kan zijn door bewaar- en/of inzamelmiddelen ter beschikking te stellen, inzamelfrequenties te verhogen, uitbreiding van het aantal containers in de openbare ruimte of verruimen van openingstijden van de beide milieustraten. Of alle inwoners ruimte hebben om de bewaar- en/of inzamelmiddelen kwijt kunnen is natuurlijk de vraag. Precieze effecten op de service hangen af van de keuzes die gemaakt worden bij de verdere uitwerking.
5. We zetten als gemeente Overbetuwe maximaal in op de verandering van houding en gedrag van onze inwoners. Het scheidingsgedrag en het afvalgedrag is verbonden met onze inwoners. We willen graag hoog inzetten op een communicatiecampagne om een verandering hierin op gang te brengen. Hierin nemen we ook de aanpak van zwerfafval in mee, inclusief het voorstel van een zwerfafvalbrigade voor het inzetten van een app over zwerfafval. In de beginperiode moet ook rekening gehouden worden met extra afvaldumpingen in de openbare ruimte (o.a. naast ondergrondse containers en in bermen). Dit aandachtspunt wordt nader uitgewerkt in het grondstoffenbeleidsplan. Ook hierbij geldt natuurlijk hoe hoger we hierop inzetten des te meer kosten er zullen worden doorbelast aan onze inwoners.

6. We willen de inwoners van de gemeente Overbetuwe faciliteren met een circulair ambachtscentrum en een service punt waarbij we samenwerken met diverse partijen aan het verminderen van afvalstromen en het realiseren van hoogwaardig product- en materiaalhergebruik. De uiteindelijke keuze van de strategische ambities zullen van invloed zijn op inrichting en nadere uitwerking van het circulair ambachtscentrum.
7. Voor wat betreft huis-aan-huis inzameling van afval kunnen we ook diverse scenario's kiezen om onze inwoners te stimuleren om de reductie van restafval te bewerkstelligen. In de bijlage zijn de scenario's verder uitgewerkt. De maatregelen (wijzigingen, nieuwe voorzieningen, etc.) zullen worden doorbelast aan de inwoners.

Op basis van de volgende 8 strategische keuzes kunnen we het grondstoffenbeleidsplan verder vormgeven en uitwerken. Om het concreet te maken willen wij dit graag doen aan de hand van de eerder genoemde drie ambitie niveaus, laag-middel-hoog.

4. Doel en beoogd effect

Als gemeenteraad stelt u hiermee de kaders vast voor de verdere uitwerking van het grondstoffenbeleidsplan. De gekozen strategische ambities zijn de basis voor een verder uit te werken grondstoffenplan waarin de financiële consequenties en het noodzakelijke flankerende beleid (communicatie, handhaving en maatregelen op milieustraat) verder worden uitgewerkt.

5. Argumenten

1.1 Gemeente Overbetuwe is op de goede weg

De landelijke doelstelling worden op dit moment nog niet behaald qua inzamel- en scheidingsprestatie. Qua restafval hebben we als gemeente goede stappen gezet maar er zijn nog verbeteringen mogelijk. De hoeveelheid restafval per inwoner door huis en huis inzameling zit onder de 100 kilo, alleen dienen we ook het restafval wat de inwoner naar de milieustraat brengt hierbij op te tellen waardoor we net boven die 100 kilo komen. Op basis van ervaringen in andere vergelijkbare gemeenten zijn drie mogelijke scenario's onderzocht op de prestatiegebieden service, milieurendement en kosten.

Uit de vergelijking van de drie scenario's komt scenario 3 omgekeerd inzamelen als beste uit de bus. In scenario 3 moeten inwoners hun fijn restafval zelf wegbrengen naar een wijkcontainer. Dit kan 24 uur per dag. Er komt 1 maat Gft-container (180 liter) en het verkrijgen van een extra 180 liter Gft-container is mogelijk.

In scenario 1 (keuzevrijheid blijft) behouden huishoudens hun eigen maat restafvalcontainer. Het is niet meer mogelijk om een extra container aan te vragen. Ruilen van maat tegen betaling kan wel nog. De inzamelfrequentie wordt verlaagd naar 13 keer per jaar. Met dit scenario wordt de landelijke doelstelling niet gehaald.

Ook in scenario 2 (de vervuiler betaalt, terug naar een eenvoudiger systeem) wordt de inzamelfrequentie voor restafval verlaagd naar 13 keer per jaar. Huishoudens krijgen standaard een 140 liter restafvalcontainer. Het is niet meer mogelijk om te kiezen voor een 240 liter maat of een extra container aan te vragen.

Effect op service: In scenario 1 en 2 vermindert de service en in scenario 3 blijft deze per saldo gelijk aan de huidige situatie. Precieze effecten

op de service hangen af van de keuzes die gemaakt worden bij de verdere uitwerking.

Effect op milieurendement: In scenario 3 is de verwachting dat de hoeveelheid restafval tot 86 kilogram per inwoner vermindert. In de beide andere scenario's zullen de effecten minder groot zijn. Uiteindelijk zijn we hierin ook mede afhankelijk van het scheidingsgedrag van onze inwoners.

Effect op kosten: De scenario's 1 en 2 laten een lichte daling zien van respectievelijk afgerond € 2 en € 3 per huishouden. In scenario 3 stijgen de jaarlijkse kosten naar verwachting met circa € 4 per huishouden.

Vergelijking op de prestatiegebieden:

Scenario	Service	Milieu	Kosten	Saldo
1 keuzevrijheid blijft	-	+	=	=
2 de vervuiler betaalt, terug naar eenvoudiger systeem	-	++	=	+
3 omgekeerd inzamelen	=	+++	-	++

6. Kanttekeningen en risico's

2.1 Kosten per huisaansluiting stijgen

Zoals reeds benoemd willen we als gemeente Overbetuwe voldoen aan de landelijke doelstelling. Om aan deze landelijke doelstelling te kunnen gaan voldoen dienen we rekening te houden met investeringskosten, eenmalige kosten en extra structurele kosten. Belangrijke factor voor het benodigde investeringsbedrag en de eenmalige kosten is het aantal extra wijkcontainers dat geplaatst gaat worden. De kosten zijn gebaseerd op ervaringen in andere gemeenten en informatie van de gemeente Overbetuwe. Deze kosten worden uiteindelijk doorbelast via de afvalstoffenheffing aan alle inwoners.

Tegenover de kosten staan ook besparingen op verwerkingskosten en extra vergoedingen door betere afvalscheiding en een lager aanbod restafval.

2.2 Inzameling van oud papier nader onderzoeken

De inzamelaar geeft aan dat de huidige inzameling van oud papier onderzocht moet worden uit oogpunt van veiligheid en het vanuit de inzamelaar mogelijk niet langer beschikbaar hebben van voldoende voertuigen en chauffeurs in de avonden en het weekend. In het grondstoffenbeleidsplan wordt dit verder uitgewerkt.

7. Financiën

De scenario's 1 en 2 laten lichte daling zien van respectievelijk afgerond € 2 en € 3 per huishouden. In scenario 3 stijgen de jaarlijkse kosten naar verwachting met circa € 4 per huishouden.

	1. Keuze- vrijheid blijft	2. Terug naar eenvoud	3. Omgekeerd inzamelen
A. Kapitaallasten	€ 500	€ 70.000	€ 140.000
B. Extra structurele kosten	€ 50.000	€ 50.000	€ 170.000
C. Besparing verwerkingskosten	€ -95.000	€ -190.000	€ -230.000
Totaal (A+B+C)	€ -44.500	€ -70.000	€ 80.000
Totaal per huishouden	€ -2,23	€ -3,52	€ 4,02

Alle eenmalige kosten worden ten laste gebracht van de rekening/ begroting van het jaar voor de invoering en zijn derhalve niet opgenomen als extra jaarlijkse kosten. De eenmalige kosten zijn als volgt:

1 (keuzevrijheid blijft)	€ 110.000
2 (terug naar een eenvoudiger systeem)	€ 190.000
3 (omgekeerd inzamelen)	€ 510.000

8. Duurzaamheid

De gemeente is vanuit de Wet milieubeheer verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval (zorgplicht). Landelijk zijn doelstellingen geformuleerd om te komen tot meer afvalscheiding en minder restafval. Deze doelstellingen passen ook binnen de duurzaamheidsagenda van Overbetuwe.

Het realiseren van meer afvalscheiding en minder restafval past binnen de ambities en doelstellingen die de gemeente heeft op het vlak van duurzaamheid en circulariteit.

9. Vervolg

Planning

Vaststellen voorstel scenario's in raad: 18 april 2023

Na vaststelling in de raad invullen van het grondstoffenbeleidsplan en dit aanbieden ter besluitvorming in de raadsvergadering van november 2023.

Communicatie

Via een persbericht worden de inwoners geïnformeerd over het besluit en de vervolgstappen.

Evaluatie

Indien de raad instemt met dit voorstel worden nadere afspraken gemaakt over de invulling en uitwerking van het grondstoffenbeleidsplan en hoe deze wordt geëvalueerd.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris de burgemeester

P.J.E. Breukers

R.P. Hoytink-Roubos

10. Relevante stukken

1. Raadsbesluit
2. Rapport Onderzoek scenario's afvalinzameling

Portefeuillehouder: Wethouder Rik van den Dam

De behandelend ambtenaar is J.T. Sluiter.

Technische vragen dienen uiterlijk donderdagmorgen om 08:00 uur voor de politieke avond van 4 april 2023 te worden gesteld via griffie@overbetuwe.nl